

Nekaj velikega in naj bo to ljubezen (6) – Kdor da življenje za svoje prijatelje

Skrivnost nerazdeljenega srca: kdor živi v celibatu, se odpove neki ljubezni na zemlji, da bi z lučjo božje Ljubezni napolnil ves svet.

10. Dec. 2022

»Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po božji podobi ga je ustvaril, moškega in žensko je ustvaril« (1 Mz 1,27). Tako v Prvi Mojzesovi knjigi

pravi prvo poročilo o izvoru moškega in ženske: Bog ju ustvari hkrati. Oba imata isto dostojanstvo, saj sta njegova živa podoba. Drugo poročilo se znova zadrži ob tem dogodku (1 Mz 2,7-25), vendar ga prikaže v počasnem posnetku: Bog najprej ustvari moža in ga postavi v edenski vrt. Svet odseva lepoto v vseh stvareh: nebo, vodovje, reke, ki tečejo skozi deželo, in drevesa vseh vrst. Izredno prizorišče, toda Adam se na njem počuti osamljenega.

Da bi ga rešil te osamljenosti, ustvari Bog raznovrstna živa bitja, ki naselijo raj: ptice v zraku, ribe, ki plavajo po morju, in kopenske živali. Vendar se zdi, da vse to za človeka ni dovolj. Tedaj se Bog odloči, da mu bo dal »pomoč, ki mu bo primerna« (1 Mz 2,18), in iz moškega rebra ustvari žensko. Končno Adam odkrije oči, ki mu vračajo pogled, kakršen je njegov: »To je kost iz mojih kosti in meso iz mojega mesa« (1 Mz 2,23). To

srečanje ga navda z veseljem, predvsem pa osvetli njegovo identiteto: na nov način mu pove, kdo je. Moškemu je manjkalo nekaj, kar mu je mogla dati samo druga, njemu enaka oseba.

»Ni dobro za človeka, da je sam«

Te strani Prve Mojzesove knjige vsebujejo temeljne resnice o človeškem bitju in jih bolj kot v obliki teoretične razprave podajajo na pripoveden način, v simbolnem jeziku. Adamova samota ima zato globok antropološki pomen. Sveti Janez Pavel II. je dejal, da sta vsak moški in vsaka ženska deležna te *izvirne osamljenosti*; na neki točki svojega življenja se morata z njo soočiti.^[1] Ko Bog reče: »Ni dobro za človeka, da je sam« (1 Mz 2,18), v resnici misli na oba:^[2] tako moški kot ženska potrebujeta izhod iz osamljenosti, pot, po kateri bosta

skupaj hodila proti polnosti, ki jima manjka. In to je zakonska zveza.

Ko bo Jezus mnogo stoletij pozneje farizeje spomnil, kako je bilo »na začetku«, se bo skliceval prav na ta odlomek Svetega pisma (prim. Mt 19,1-12). Krščanski zakon je božji klic, ki moškega in žensko vabi, da skupaj hodita proti Njemu. In to ne samo skupaj, temveč tudi *drug s pomočjo drugega*. Za poročenega človeka je sozakonec nepogrešljiva pot k Bogu; pot, na kateri meso postane prizorišče občestva in ljubečega podarjanja samega sebe, snov in prostor posvečevanja. Zakonska ljubezen je torej srečanje dveh teles in dveh duš, ki polepša in preoblikuje ljubečo človeško bližino: po milosti zakramenta ji daje nadnaravni doseg.

Istočasno pa ljubezen med moškim in žensko stremi k nečemu višjemu od same sebe. Kadar je resnična, ni

sama po sebi cilj, ampak je vselej *pot k Bogu*. Še vedno je cilj tista polnost, ki jo lahko najdemo le v Njem. Zato ni prav nič nenavadno, če poročena oseba včasih občuti tisto *izvorno osamljenost*. Vendar pa ta občutek ne pomeni, kot si ga včasih kdo razlaga, da je ljubezni konec in da je treba začeti novo zgodbo, saj bi tudi ta nova zgodba bila nezadostna. Prej kot to je *znamenje*, da je v človeškem srcu navzoča žeja, ki jo lahko povsem poteši le neskončna božja ljubezen.

Psihologija nekoga, ki ve, da ni sam

V tistem pogovoru o zakonski zvezi gre Jezus, potem ko spomni na nauk iz Prve Mojzesove knjige, še korak dlje. Medsebojna podaritev moškega in ženske je čudovita pot, ki vodi k Bogu. Vendar to ni edina možna pot. Gospod spregovori o tistih, ki se na podlagi posebnega daru odpovejo zakonu »zaradi nebeškega kraljestva« (Mt 19,12). To pot je

prehodil on sam: ostal je nevezan. V njegovem življenju ni bilo razloga za kakršnokoli posrednost v odnosu do Boga: »Jaz in Oče sva eno« (Jn 10,30); »Jaz sem v Očetu in Oče v meni« (Jn 14,11). Jezus pa te poti ni samo prehodil, ampak je hotel tudi sam postati Pot, da bi še mnogi drugi ljudje mogli ljubiti na ta način, ki »more biti smiselno samo, če izhajamo iz Boga«. ^[3]

Zgodovina Cerkve je polna zgodb o ljudeh, ki so sprejeli Jezusov klic k poistovetenju z Njim tudi v tem pogledu: gre za nekaj zelo Jezusovega, kar sodi v samo jedro njegovega življenja, četudi ni namenjeno vsem kristjanom. Tisti, ki so se že v prvih stoletjih odzvali klicu v celibat, niso prezirali zakonskega življenja. Morda jih je tudi ona druga pot navduševala celo v tolikšni meri kot tista, na katero so se podali. In prav zato, ker so zakonsko življenje dojemali kot nekaj lepega, so mogli ta

načrt z veseljem darovati Bogu.

»Samo med ljudmi, ki v vsej globini razumejo in cenijo [...] človeško ljubezen,« pravi sv. Jožefmarija, »se lahko rodi ono drugo neizrekljivo dožemanje, o katerem govori Jezus (prim. Mt 19,11), popolnoma božji dar, ki spodbuja k predajanju telesa in duše Gospodu, k izročitvi nerazdeljenega srca, brez posredovanja zemeljske ljubezni.«^[4]

Tiste, ki so poklicani v celibat, Bog na neki način vodi k odkrivanju *vira* in *cilja* vsake pristne ljubezni. Na poseben način jih doseže Ljubezen, ki je vladala v Jezusovem srcu in je bila izlita na njegovo Cerkev.

Celibat je torej pot, ki odraža zastonjskost ljubezni Njega, ki vedno naredi prvi korak (prim. 1 Jn 4,19). Čeprav se zdi, da tisti, ki živijo v celibatu in možnost ustvariti družino darujejo Bogu, s tem omejujejo svojo svobodo, pa jo v resnici razširijo: njihova izročitev v božje roke,

njihova pripravljenost, da zanj zapustijo »hiše ali brate ali sestre ali očeta ali mater ali otroke ali njive« (Mt 19,29), jih na poseben način naredi »svobodne za ljubezen«. ^[5] Tako kot poročene osebe morajo tudi oni varovati svoje srce, da se ljubezen, ki jo nosijo v sebi, ne bi oddaljila od Boga in bi jo mogli razdajati drugim. Vendar njihova izročitev ni osredotočena na sozakonca, ampak na Kristusa, ki jih pošilja v ves svet, da bi »bitje njegovega ljubeznivega srca« ^[6] prenašali na konkretne osebe v svoji bližini.

Takšno je bilo Jezusovo življenje. On se ni počutil osamljenega, saj je vedel, da ga vedno spremlja njegov Oče: »Oče, zahvaljujem se ti, ker si me uslišal. Jaz sem vedel, da me vselej uslišiš« (Jn 11,41-42). V našem primeru je drugače, saj nevarnost osamljenosti ostane. Toda ko Kristus resnično napolni človekovo srce,

tedaj ta ni več sam. Zato je sveti Jožefmarija dejal, da mu je Bog dal »psihologijo, značilno za nekoga, ki ni nikoli sam, niti v človeškem niti v nadnaravnem smislu«. ^[7] V nekaj kratkih vrsticah, v katerih je moč zaznati nadih njegovega doživljanja, je zapisal: »Človeško srce ima neizmeren koeficient razširjanja. Ko ljubi, se razprostre v tak *crescendo* ljubezni, ki premaga vse zapreke. Če ljubiš Gospoda, ne bo bitja, ki ne bi našlo prostora v tvojem srcu.« ^[8]

Janez – nerazdeljeno srce

Pri zadnji večerji, nekaj ur preden je dal svoje življenje, odpre Jezus apostolom svoje srce: »Nihče nima večje ljubezni,« jim reče, »kakor je ta, da dá življenje za svoje prijatelje« (Jn 15,13). Te besede, v katerih je zgoščena vsa njegova ljubezen do človeštva, so hkrati klic. Zato Gospod apostolom pravi: »Vas sem imenoval prijatelje« (Jn 15,15). Kakor vsi ljudje

so tudi oni deležni njegove ljubezni »do konca« (Jn 13,1), vendar so tudi prijatelji na nek poseben način. Njihov »Prijatelj«^[9] jih vabi, naj ravnajo tako kot On: naj tudi sami dajo življenje za svoje prijatelje. Te besede so nedvomno navzoče v izvoru vsakega krščanskega poklica, vendar so vedno na poseben način odmevale v srcih tistih, ki so šli za njim tako, da so zapustili vse.

Največje razodetje Ljubezni se bo uresničilo na križu. V tistem veličastnem prizoru skupaj z Marijo in svetimi ženami močno izstopa lik apostola Janeza. »Ob uri resnice so vsi zbežali razen Janeza, ki je zares ljubil z deli. Samo ta mladenič, najmlajši izmed apostolov, je ostal pod križem. Ostali niso čutili te ljubezni, močne kot smrt.«^[10] Že od zore njegovih mladih let je v njegovem srcu utripala ljubezen do Jezusa. Vemo, s kakšno rahločutnostjo je ohranil spomin na

dan, ko je srečal Gospoda: »Janez se je srečal s Kristusovim pogledom, šel za njim in ga vprašal: *Učitelj, kje stanuješ?* Šel je z njim in ostal pri Učitelju ves dan. Pozneje, mnogo let zatem, pripoveduje s prisrčno odkritostjo kakor mladostnik, ki v osebni dnevnik izlije čutenje svojega srca, in zabeleži celó uro tistega doživetja: *Hora autem erat quasi decima ...* Natančno se spominja trenutka, ko ga je Kristus pogledal, ko ga je Kristus pritegnil, ko se Kristusu ni upiral, ko se je v Kristusa zaljubil.«^[11]

Lahko si predstavljamo, kako je bil Jezus na križu ganjen ob pogledu na mladega učenca, ki »se je pri večerji naslonil na njegove prsi« (Jn 21,20). Morda zanj ni bilo presenečenje, da je tam srečal svojo Mater. Tako ali drugače mu je vedno stala ob strani. Mati je vedno tista, ki podpira svojega otroka. Toda ob njej Gospodov pogled najde prijatelja:

Janeza. Sredi tesnobe tistega trenutka se njuna pogleda srečata. Kakšno neizmerno veselje se je moralo ob tem vzbuditi v Gospodovem srcu! In prav takrat, pravi evangelij, ko Gospod ob svoji Materi uzre Janeza, ga uvede v edinstveni odnos, ki je vladal med Njim in Marijo. »Ko je Jezus videl svojo mater in zraven stoječega učenca, katerega je ljubil, je rekel materi: Žena, glej, tvoj sin! Potem je rekel učencu: Glej, tvoja mati!« (Jn 19,26-27).

Leta pozneje bo Janez zapisal: »Mi ljubimo, ker nas je on prvi vzljubil« (1 Jn 4,19). Ta presenetljiva trditev izhaja iz njegove osebne izkušnje. Janez je vedel, da ga Jezus globoko ljubi. To je bilo nekaj, kar je dajalo polnost in nov smisel njegovemu življenju: prinašati prav to ljubezen vsem ljudem. »Janez,« je dejal blaženi John Henry Newman, »je imel nepopisno privilegij, da je bil

Kristusov prijatelj. Na ta način se je naučil ljubiti druge; najprej je bila njegova naklonjenost zgoščena, nato pa se je lahko razširila. Poleg tega je imel vzvišeno in tolažilno nalogo, da je po njegovem odhodu skrbel za Gospodovo Mater, blaženo Devico. Mar ni v tem skrivni vir njegove posebne ljubezni do bratov? Tisti, ki mu je Odrešenik na poseben način izkazal svojo naklonjenost ter mu zaupal tudi poslanstvo, da postane sin njegove Matere, je gotovo moral predstavljati spomin in vzor (kolikor je človek tega zmožen) globoke, kontemplativne, goreče, vedre in brezmejne ljubezni.«^[12]

Prebujanje src

Izročitev celotnega srca Bogu ne izhaja enostavno iz osebne odločitve: je *dar*, dar celibata. Prav tako njena ključna značilnost ni odpoved, temveč ljubezen, ki se rodi iz nekega odkritja: »Ljubezen ... je res vredna

ljubezni!«^[13] Srce zasluti brezpogojno Ljubezen, Ljubezen, ki je čakala nanj, in se ji želi prav tako brezpogojno izročiti. Pa ne samo zato, ker jo nekdo želi izkusiti, ampak tudi da bi jo *dajal* še mnogim drugim ljudem. Kakor sveti Janez, ki ni le užival Jezusove ljubezni, pač pa si je prizadeval, da bi se prav ta ljubezen razširila po vsem svetu. Za ljubljenega učenca je bila to naravna posledica: »Če nas je Bog tako vzljubil, smo se tudi mi dolžni ljubiti med seboj« (1 Jn 4,11).

Včasih ljudje celibat povezujejo predvsem s posvečanjem časa, kakor da bi ta popolna izročitev temeljila na vprašanju učinkovitosti: zato da bi nekdo mogel opravljati določene apostolske dejavnosti, da bi bil prost drugih obveznosti. Vendar pa je to zelo omejen pogled. Celibat se ne poraja iz praktičnega razmisleka glede razpoložljivosti za evangelizacijo, ampak iz

Kristusovega klica. Je povabilo, da človek na poseben način posnema življenjski slog njegovega srca: da ljubi kot Kristus, odpušča kot Kristus, dela kot Kristus, še več: da je sam Kristus – *ipse Christus* – za vse duše. Zato »zgolj pragmatični razlogi, sklicevanje na večjo razpoložljivost, ne zadostujejo. Ta večja razpoložljivost glede časa lahko hitro postane tudi neka oblika sebičnosti, ki se izogiba žrtvam in neprijetnostim, potrebnim za medsebojno sprejemanje in potrpljenje v zakonu; to bi lahko človeka vodilo v duhovno osiromašenje ali trdosrčnost«. ^[14]

Celibat torej ni samotnost slonokošččenega stolpa, ampak klic k spremljanju, k prebujanju src. Koliko je na svetu ljudi, ki se čutijo zapostavljene, ki se jim življenje zdi brez vrednosti in ki včasih zapadejo v čudaško vedenje, ker konec koncev iščejo le kanček ljubezni! Kdor

prejme dar celibata, ve, da je na svetu tudi zato, da bi se približal vsem tem ljudem in jim odkril božjo ljubezen: da bi jih spomnil na njihovo neskončno vrednost. Tako je srce v celibatu rodovitno na enak način kot je rodovitno in odrešujoče Jezusovo srce. V vsakem človeku poskuša odkriti isto dobro, kot ga je Gospod znal videti v ljudeh, ki so prihajali k njemu. Ne vidi grešnice, gobavca, zaničevanja vrednega cestinarja ..., marveč čudovito, od Boga ljubljeno, od Boga izbrano bitje ogromne vrednosti.

Tako nekdo, ki živi v celibatu, čeprav nima naravnih otrok, postane sposoben globokega in resničnega očetovstva. Je oče oziroma mati mnogih otrok, kajti »očetovstvo in materinstvo je dajanje življenja drugim«. ^[15] Zaveda se, da je na svetu zato, da bi *skrbel* za druge in jim s svojim življenjem in naklonjeno besedo pokazal, da more samo Bog

potešiti žejo, ki jo čutijo. »Naš svet [...], v katerem se Boga obravnava kvečjemu kot hipotezo, ne pa kot konkretno resničnost, ima potrebo po tem, da se nasloni na Boga na najbolj konkreten in radikalen način. Potrebuje pričevanje o Bogu, kakršno dajejo tisti, ki se odločijo, da ga sprejmejo kot temelj svojega življenja. Prav zato je celibat v današnjem svetu tako pomemben, čeprav je njegovo spoštovanje v našem času nenehno ogroženo in postavljeno pod vprašaj.«^[16]

Dar, ki naj iz dneva v dan raste

Božji dar celibata ni kakor čarovnija, ki bi nemudoma in za vedno spremenila resničnost. Prej kot to ga Bog podari kakor seme, ki mora postopoma rasti v *dobri zemlji*. Kot vsak poklic je tudi celibat dar in naloga. Je pot. Zato ni dovolj odločitev za celibat zaradi nebeškega kraljestva, da bi se srce kar

samodejno spremenilo. Nenehno si je treba prizadevati za odstranjevanje plevela, biti pozoren na insekte in zajedavce. Božja milost vedno deluje v človeški naravi, ne da bi jo zanikala ali izpodrinila. Z drugimi besedami, Bog računa z našo svobodo in našo osebno zgodovino. In prav tam, na tem prizorišču blata in milosti, tiho raste čudoviti dar deviškega srca. Tam raste ... ali pa propade.

Podobno kot mlajši sin iz evangeljske prilike se lahko tudi tisti, ki so poklicani k večji zaupnosti z Bogom, nekega dne počutijo naveličane, prazne. Tisti mladenič se je odločil odpotovati v daljne kraje (prim. Lk 15,13), ker je v hiši svojega očeta občutil notranjo praznino. Moral je doseči najnižjo točko, da bi naposled odprl oči in se zavedel, v kakšno suženjstvo je padel. Zanimivo je, da v evangeljskem besedilu razlog za njegovo vrnitev ni prav nič duhoven: bil je lačen, čutil je biološko, telesno

lakoto. Pogrešal je mehki kruh očetove hiše. Ko se je končno vrnil, ga je čakal oče, in »pritekel je, ga objel in poljubil« (Lk 15,20). Sin si je predstavljal, da ga bo doletela uradna obsodba (prim. Lk 15,18-19), namesto tega pa ga pričaka življenja poln objem. Tedaj odkrije – morda jasneje kot kdajkoli prej – svojo najglobljo istovetnost: je *sin* nadvse dobrega Očeta.

V drugih primerih je nevolja bolj zahrbtna: lahko se zgodi, da se nekdo, ki ostaja v očetovi hiši, počuti bolj hlapec kot pa sin, tako kot starejši brat iz prilike, ki je »živel doma, a ni bil svoboden, ker je bilo njegovo srce drugje«. ^[17] V obeh primerih je izhod iz žalosti ta, da se ozremo k Očetu in k njegovi ljubezni do nas. Bog poteši lakoto duše z evharističnim kruhom, v katerem najdemo Njega, ki je postal eden izmed nas, da bi ga mogli ljubiti kot Prijatelja. Tam lahko duša najde

potešitev in tako ohranjamo svoje srce vneto v ljubezni, ki je »močna kakor smrt« (Vp 8,6).

Janez je ostal ob Jezusovem križu in prisostvoval tudi njegovemu vnebohodu »tistega dne, ko je bilo navidezno slovo v resnici začetek nove bližine«.^[18] Učitelj se je moral fizično ločiti od svojih učencev, ki jim je bil izkazal ljubezen do konca, da bi lahko še z večjo bližino ljubil njih in vse ljudi, ki bodo verjeli vanj. To je skrivnost nerazdeljenega srca: kdor živi v celibatu, se odpove neki ljubezni na zemlji, da bi z lučjo božje Ljubezni napolnil ves svet.

^[1] Prim. sv. Janez Pavel II., Splošna avdienza, 10. 10. 1979, 24. 10. 1979, 31. 10. 1979.

^[2] Prim. sv. Janez Pavel II., Splošna avdienza, 10. 10. 1979, št. 2.

[3] — Benedikt XVI., Govor v rimski kuriji, 22. 12. 2006.

[4] — Sv. Jožefmarija, *Pogovori*, št. 122.

[5] — Fernando Ocáriz, Pastirsko pismo, 14. 2. 2017, št. 8.

[6] — Sv. Jožefmarija, *Pot*, št. 884.

[7] — Sv. Jožefmarija, *En diálogo con el Señor*, zgodovinsko-kritična izdaja, Rialp, Madrid 2017, str. 185.

[8] — Sv. Jožefmarija, *Križev pot*, 8. postaja, 5.

[9] — To besedo, »Prijetelj«, občasno uporablja sv. Jožefmarija, ko govori o Jezusu. Prim. *Pot*, št. 422; *Jezus prihaja mimo*, št. 93.

[10] — Sv. Jožefmarija, *Jezus prihaja mimo*, št. 2 (prim. Vp 8,6).

[11] — Sv. Jožefmarija, Zapiski srečanja z mladimi, 6. 7. 1974 (AGP, biblioteca, P04, vol. II, str. 113).

[12] Bl. J. H. Newman. *Love of Relations and Friends*, Parochial and Plain Sermons 2, 5.

[13] Sv. Jožefmarija, *Pot*, št. 171.

[14] Benedikt XVI., Govor v rimski kuriji, 22. 12. 2006.

[15] Frančišek, Homilija pri Sveti Marti, 26. 6. 2013.

[16] Benedikt XVI., Govor v rimski kuriji, 22. 12. 2006.

[17] Fernando Ocáriz, Pastirsko pismo, 9. 1. 2018, št. 9.

[18] Joseph Ratzinger, *El comienzo de una nueva cercanía, v: El resplandor de Dios en nuestro tiempo*, Herder, Barcelona 2008, str. 185.

.....

sl-si/article/nekaj-velikega-in-naj-bo-to-
ljubezen-6-kdor-da-zivljenje-za-svoje-
prijatelje/ (3. Apr. 2025)